

Wald Pál
2, Allée de la Tamise
ANTONY (Seine) France.

1963 11.21.

14444-1536/1

Tisztelt Professor úr!

Mint a Különösség fordítója fordulok Önhöz, egyrészt, hogy bemutatkozzam, s másrészt, hogy kikérjem Professor úr véleményét néhány terminológiai kérdésben.

Maspéro úr engem bizott meg a fordítással R. Paris barátom ajánlatára, akit Professor úr már ismer. Bemutattam Maspéro úrnak a Kant-Schelling fejezet fordítását amit a magyar szöveg alapján készítettem, és a további fejezetek egy rövid összefoglalását; ez vette rá őt arra hogy a könyvet kiadja, s hogy a fordítással engem bizzon meg. A mai napig, a magyar szöveg alapján és az olasz fordítással egybevetve, lefordítottam az első részt és a második rész kétharmadát, a Műalkotáségyéniség és különösség-ig. Mivel úgy értesültem, hogy Professor úr a német szöveget már elküldte, úgy vélem hamarosan megkezdhetem ennek alapján az eddigiek átjavítását, s így a könyv a közeljövőben megjelenhet, ha csak Maspéro úr kiadói programja másként nem kívánja. Németül eddig csak a Goethe-Aufklärung fejezet szövege állt rendelkezésemre, amit az 1955-ös Ernst Bloch Festschrift-ben megtaláltam. ~~Kö~~ Külön meg szeretném jegyezni, hogy Robert Paris úr aktívan részt vesz munkámban, filozófiai és stilisztikai szempontból átnézi fordításomat, s a felvetődő problémákat együtt megbeszéljük.

A terminológiai kérdések, melyekkel kapcsolatban szeretném Professor úr véleményét ismerni, elsősorban az alapvető terminusokra vonatkoznak. Mindenek előtt, az Allgemeine, Besondere és Einzelne fordítására, mind a mai napig, nincs végleges francia terminológia. A Phänomenologie des Geistes fordítója, Jean Hyppolite, az universel-particulier-singulier fordítást proponálja. Ez J. Gibelin-nek (az Enciklopédia fordítója) és André Lalande filozófiai szótárának is véleménye. Ezzel szemben, S. Jankélévitch, a Logika fordítója, és az Esztétika-é, a général-particulier-individuel terminológia híve. (Igaz,

hogy fordításai gyakran megbizhatatlanok.) Marx és Engels fordítóinál többnyire az utóbbi megoldás fordul elő, bár a másik is található. Magam részéről úgy hiszem, hogy az Allgemeine-t inkább général-al kell fordítani, nemcsak azért mert ez a szó szerinti fordítás, hanem azért is mert az universel-t, érzésem szerint, az egyetemesség kifejezésére kellene fentartani. Az Einzelne-t viszont singulier-nek fordítom, egy sorozat félreértés elkerülése végett, amire az individuel ily értelmű használata alkalmat adna, különösen a Goethe fejezetben és a második részben. Ezt a terminológiát természetesen általánosítom az egész könyvre nézve. (Megjegyzem, ha csak Hegel-ről lenne szó, akkor a Hyppolite féle terminológia talán jobban megfelelné.) Ami a Besondere-t illeti, ezt természetesen particulier-nek fordítom. Itt csak a Besondere és a Partikulär megkülönböztetése merül fel. Professzor úrnak a szubjektivitásról szóló fejezetben adott indikációi szerint, azt hiszem lehetséges a Partikulär-t individuel-nek fordítani a második részben, vagy esetleg, két szóban, personnel-particulier-nek, ha lábjegyzetben megjelölöm a pontos értelmet. A Partikulär-t particulier-nek fordítani a szó egyik mindennapi jelentésének megfelelően, mint az olasz szövegben (particolare), úgy hiszem számos félreértésre adna alkalmat. Ami a Hamburgische Dramaturgie-ban előforduló Partikulär-t illeti, ott félreértésre nemigen kerülhet sor, mert Professzor úr külön aláhúzza a fejtegetéseiben az egyes és a különös színanimáját Lessingnél és kortársainál. Itt, úgy hiszem, lehetne a "partiel-particulier" kifejezést használni. (Megjegyzem, hogy mindezen esetekben a német kifejezést legalább egyszer, zárójelben a szövegbe iktatom.)

Ezek nagyjából a legfontosabb terminológiai problémák. Egyébként szeretném ezeket egy rövid fordítói előszóban bemutatni, amit rendkívül hasznosnak tartok.

Rendkívül hálás lennék Professzor úrnak, ha néhány szóval tudtomra adná, ha ideje engedi, hogy egetért-e ezzel a terminológiával, amin egyébként örömmel változtatnék ha ezt szükségesnek tartaná.

Maradok kiváló tisztelettel

Antony, 1963 február 21.